

**Szakmai beszámoló a Nemzeti Kulturális Alap 3532/00277. sz. pályázatának
megvalósításáról**

**Budapest Főváros Levéltára Levéltári Egységes Adatkezelő Rendszer (LEAR) keretében
épülő adatbázisok fejlesztése, építése**

**A) Budapesti büntetésvégrehajtási intézetek fogolytörzskönyvei az I. világháború, a
forradalmak és az azt követő megtorlás időszakából (1914-1923)**

A Budapest Főváros Levéltárában 2010-ben megkezdett adatbázis-építésnek és a 2011-ben kapott NKA-támogatásnak köszönhetően a budapesti büntetésvégrehajtási intézetek 1873–1895 (1896) között fennmaradt törzskönyvei, illetve azok megfelelő metaadatai teljes egészében adatbázisban találhatóak és annak révén kutathatóak. Jelen pályázattal a megkezdett munka folytatását, illetve annak az 1914–1923 közötti időszakra való kiterjesztését valósítottuk meg.

A fogolytörzskönyvek adatbázisban való rögzítésének jelentőségét – és az időbeli „ugrás” indokát az 1914-gyel kezdődő időszakra – az I. világháború kitörésének közelgő 100. évfordulója adta, amely új fejezetet nyitott a fővárosi bűnözés történetében is.

A pályázat keretében az alábbi fondok, ill. állagok voltak érintve:

VII. 102. a. Budapesti Királyi Büntetőtörvényszéki Fogház iratai. Fogolytörzskönyvek 1895-1947 57, 33 ifm

VII. 104. a. Budapesti Királyi Büntető Járásbírósági Fogház iratai. Fogolytörzskönyvek 1890-1923 9,76 ifm

XVI. 3. Budapesti Forradalmi Törvényszék Fogház iratai

A rögzített rekordok száma, megoszlása levéltári egységenként, illetve évfolyamonként:

	VII.102.a	VII.104.a	XVI.3.	össz
1914	3326	1457	0	4783
1915	3273	1020	0	4293
1916	2949	675	0	3624
1917	3009	300	0	3309
1918	2726	138	0	2864
1919	1323	111	3724	5158
1920	9423	227	0	9650
1921	6680	352	0	7032
1922	8239	514	0	8753
1923	4706	677	0	5383
össz	45654	5471	3724	54849

A pályázatra csökkentett összeget kaptunk, így a költségvetés áttervezésével a fogolytörzskönyvi adatrögzítésre 1.810.000. Ft-ot fordítottunk, ezért a rögzített rekordok száma is kb. 4200-al kevesebb az eredetileg tervezetthez képest.

Mivel az Elektronikus Levéltár Projekt megvalósítása következtében a LEAR alkalmazás üzemeltetése belátható időn belül megszűnik, és adatai az új e-levéltári rendszerben lesznek elérhetők, a fogolytörzskönyvi adatbázist ebbe már nem integráltuk, hanem annak a többi adatbázissal közös kereshetősége még ez év során az e-levéltári rendszerben valósul meg

(www.eleveltar.hu). A tartalmat a levéltár legalább öt évig ingyenesen hozzáférhetővé teszi az interneten.

Az adatbázis jelenlegi elérhetősége: <http://home.arcanum.hu/fogoly/>

B) Budapest Főváros Árvaszékének iratai 1917–1918.

A pályázatot a címben jelzett iratanyagnak a levéltár Egységes Adatkezelő Rendszere (LEAR) keretében történő feldolgozására nyújtottuk be, a már több éve folyó, az NKA által korábban is támogatott adatbázis-építés folytatásaként és annak bevált módszere, a pályázathoz benyújtott adatszerkezet, rendezési és kitöltési útmutató szerint. Az eredetileg pályázott összeg csökkentése miatt lehetőségünk volt a költségvetés újratervezésére, aminek során az Árvaszék iratainak feldolgozására szánt megbízási díjra 135.000 forinttal kevesebbet fordítottunk a tervezettnél. A pályázatban eredetileg az 1917. év teljes felvitelét és az 1918. év megkezdését (A-F betűs vezérnevek) vállaltuk, a csökkentés folytán csak az 1917. év feldolgozására került sor. A munkát az adatbázis-építésben nagy gyakorlattal bíró posztdoktor (Papp Barbara) végezte 2013. március 1-augusztus 30. közötti időszakban.

A feldolgozott időkörből 3097 személyi alapú (az ügyek szereplőire vonatkozó) adatbázis-rekord készült, melyek jelenleg a LEAR Központi Keresőjén keresztül érhetőek el az interneten (<http://lear3.bparchiv.hu/kozponti/simplesearch.html>). Az adatok ingyenes elérhetőségét legalább öt éven át biztosítjuk. Az év folyamán elérhetővé válnak – ügyrekordokká összevont formában - az Elektronikus Levéltári Portálon (www.eleveltar.hu) és tervezzük feltöltésüket a Magyar Levéltári Portál Adatbázis Összetett Adatbázisba, ahol az előzmények is megtalálhatók.

(<http://www.archivportal.arcanum.hu/lear/opt/a100512.htm?v=pdf&a=start>).

C) Budapest 1950 előtti egyesületeire vonatkozó iratok adatbázisa

Jelen pályázat keretében cél az egyesületi adatbázis építésének első fázisa, a törzsállomány kialakítása volt. Budapest Székesfőváros egyesületi nyilvántartása és alapszabály-gyűjteménye a főváros 1945. évi ostromának idején elpusztult, így a levéltár csak az 1945-1950. közötti alapszabály-gyűjteményt, valamint az 1950-ben Budapesthez csatolt városok és községek alapszabályainak gyűjteményét őrzi. Az egyesületekre vonatkozó információk zöme a fővárosi, a kerületek, az 1950-ig önálló peremvárosok és községek különféle közigazgatási irategyűjtéseiben található és jelenleg csak hosszas, fáradságos munkával tárható fel. Az adatbázis az egy egyesület – egy rekord elvén épül fel. Első lépésben a fennmaradt egyesületi nyilvántartásokra támaszkodva létrehoztuk az egyesületek rekordjait, melyek az ISAAR/CPF szabvány szerinti struktúrában rögzítik az egyesületek alapadatait. a későbbiekben, az egyesületekre vonatkozó iratokat tartalmazó közigazgatási iratsorozatok átnézésével feltárandó iratok adatait ezekhez kapcsoljuk hozzá (ISAAR/CPF 6. adatcsoport). Mivel a közigazgatási iratokban az egyesületek szinte áttekinthetetlenül kusza névváltozatokban jelennek meg, a jogelőd-jogutód kapcsolatok nem követhetők megfelelően, hasonló elnevezésű egyesületek összetéveszthetők, egy ISAAR/CPF alapú törzsállomány létrehozása – melynek elegendhetlen feltétele a kitüntetett névalak és a párhuzamos névalakok rögzítése, a szervezeti beolvadások, egyesülések, szétválások adatainak megállapítása – nélkülözhetetlen alap a további munkához. A törzsállomány kialakítása során minden egyesület felvett alapadatait a különböző nyilvántartások adatainak összevetésével tisztáztuk.

Az alábbi források feldolgozásával önálló rekordként több, mint 6100 egyesület adatait rögzítettük az adatbázisban. Ez nagyszámú egyesület esetében 2-4 forrás feldolgozásából, összevetéséből származik, melyek azonosító adatai az adott egyesület rekordjában szintén szerepelnek, így ez mintegy 10-12.000 forrásadat feldolgozását jelenti.

Dobrovits Sándor: Budapest egyesületei. Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala, Budapest, 1936. [Statisztikai Közlemények] 119–166. old.

IV.1409.k Budapest Székesfőváros Polgármesterének iratai. Egyesületi nyilvántartások és iratok 1945–1954. Terjedelem: 1,86 ifm

IV.1427 Az 1949. évi XXVI. törvénycikk alapján Budapesthez csatolt városokban és községekben működött egyesületek alapszabályainak levéltári gyűjteménye 1878–1949. Terjedelem: 4,44 ifm

IV.1429 Budapest Székesfőváros Egyesületi Alapszabályainak Levéltári Gyűjteménye 1945–1952. Terjedelem: 1,68 ifm

IV.1471.e Budapest Székesfőváros II. Kerületi Elöljáróságának egyesületi, üzleti nyilvántartásai 12–14. kötet Egyesületi Nyilvántartó 1928–1949. (307 bejegyzés)

BFL IV.1473.a Budapest Székesfőváros IV. Kerületi Elöljáróságának általános iratai. 475–485. kisdoboz, 5631/1–680 közigazgatási rendszám, fővárosi egyesületi felszámolási iratok, Terjedelem: 1,20 ifm

BFL IV.1473.b Budapest Székesfőváros IV. Kerületi Elöljáróságának ipar-, tanonc- és egyesületi nyilvántartásainak iratai. 63–64. kötet Egyesületi nyilvántartó 1935–1949. (720 bejegyzés)

BFL IV.1474.c Budapest Székesfőváros V. Kerületi Elöljáróságának iparügyi és egyesületi nyilvántartásai. 50. kötet Egyesületi nyilvántartó 1926–1948, 700 bejegyzés

IV.1475.f Budapest Székesfőváros VI. Kerületi Elöljáróságának egyesületi nyilvántartási iratai 1911–1943. 1–4. kisdoboz, 0,48 ifm


IV.1476.b Budapest Székesfőváros VII. Kerületi Elöljáróságának ipar-, munkaügyi és egyesületi nyilvántartásai. 83–84. kötet, Egyesületek nyilvántartója 1936–1949, 560 bejegyzés


BFL IV.1502 Budapest Székesfőváros Iskolán Kívüli Népművelési Bizottságának iratai 190. kisdoboz Fővárosi Kultúregyesületek adatbejelentései 1932, Terjedelem: 0,12 ifm

Az adatbázis jelenleg a LEAR Központi Keresőjén keresztül érhető el az interneten (<http://lear3.bparchiv.hu/kozponti/simplesearch.html>). Az adatok ingyenes elérhetőségét a levéltár legalább öt éven át biztosítja.

A pályázat keretében létrehozott adatbázisokat a közös közgyűjteményi portál számára – olyan módon, amit a Nemzeti Kulturális Alap meg fog jelölni – rendelkezésre bocsátjuk.

Budapest, 2013. október 14.


Dr. Sipos András
pályázati megbízott


Dr. Kenyeres István
főigazgató